

Zegt je gemeente plotsklaps dat ze ook iets met volwassenen aan NME of duurzaamheidseducatie wil doen? In het kader van ‘operatie Steenbreek’, een groene buurt of energieneutrale wijk? Kom je ineens in aanraking met het project ‘Learning Cities’ omdat de gemeente zich daarvoor heeft aangemeld? Daarop zal dan wel de toelichting zijn gekomen, dat learning cities leren voor iedereen is en over van alles kan gaan; en dus ook een kans biedt voor NME. Misschien ook is het idee vanuit je eigen instelling of uit jezelf gekomen om – naast aandacht voor de jeugd – meer aandacht te schenken aan NME voor volwassenen.

De urgentie is er. Dagelijks is er in de media aandacht voor klimaatmaatregelen en energietransitie: hoe kunnen we in de planvorming van de stad meer groen opnemen en hebben burgers daar iets over te vertellen en te zeggen? Er is een aangetoonde noodzaak van groen in de nabije omgeving van waar mensen wonen. “Groen is goed voor de gezondheid”, aldus Agnes van den Berg. Het gaat daarbij om zowel welzijn van mensen (mentaal) als bewegen (fysiek) en sociaal. Mensen dragen ook graag in of nabij hun woonomgeving bij aan het ontwikkelen en behouden van groen. Maar waar haal je als NME’er in de gauwigheid iets over leren van volwassenen vandaan?

Vanuit het gedachtegoed van een NME-er is het nog niet zo simpel om bij volwassenen en leren uit te komen. Dat ligt niet aan haar of hem. Het is een onoverzichtelijk veld. De voorbereiding is tijdrovend omdat er niet, zoals in het onderwijs, vaste (les)structuren en leerplannen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om het zoeken naar het juiste schaalniveau: individu, groep, buurt of om het organisatieniveau waarop je iets kunt bereiken. Ook is ‘leren’ als term bij volwassenen niet gangbaar in het huidige spraakgebruik. De momenteel gangbare trits vragen: Wat wil je?, Wat kun je? en Wat heb je nodig?, is toe te passen op wat je als individu wilt leren. Dat kunnen ook op groepsniveau – en zelfs op buurtniveau – de vragen zijn: wat willen bewoners bereiken, wat kunnen ze al en wat hebben ze nodig? Ontwikkelen is de term die op dit moment gangbaar is in plaats van leren. Het is ook het woord dat in het beleid van de rijksoverheid op het terrein van leren van volwassenen is terug te vinden: ‘Leven lang ontwikkelen’.

Ook in het verleden was er al aandacht voor NME en leren van volwassenen, zoals we verderop laten zien. Soms hebben woorden een andere betekenis gekregen. We besteden er aandacht aan om bij de tijd te blijven, spraakverwarring te voorkomen en, misschien nog wel het belangrijkste: begrippen te plaatsen in de tijd en de verbinding met de huidige tijd te leggen.

In dit essay wordt ingegaan op leren van volwassenen, vergeleken met maar afgebakend van leren van kinderen en geplaatst in de

maatschappelijke context van deze tijd. Daarnaast komt vrijwilligerswerk aan de orde: niet alleen van belang voor natuur, milieu en duurzame ontwikkeling maar ook omdat voor vrijwilligers leren belangrijk is en vrijwilligerswerk op zichzelf al een bijdrage levert aan de sociale samenhang en daarmee aan sociale duurzame ontwikkeling. Tussendoor noemen we voorbeelden uit de praktijk. Daarnaast geven we voorbeelden van werkwijzen in de praktijk zoals je daar als NME-er mee zou kunnen werken. We geven weer welke sociale voorzieningen er lokaal op het gebied van leren voor volwassenen zijn. Ook geven we raakvlakken van leren van volwassenen aan waarnaar NME-ers op zoek kunnen gaan. Die raakvlakken zijn nodig om, via professionals én vrijwilligers, volwassenen in diverse rollen te kunnen bereiken voor het leren over natuur, milieu en duurzame ontwikkeling.